

Rapport

Weer naar de werkplek

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/175

Datum

juli 2021

Opdrachtgever

I&O Research

Auteurs

Ester Hilhorst
Coen Schuring
Nathalie Theelen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Steun voor beleid	4
1.2.1	Bijna helft ondernemers zag maandomzet vanaf 2019 dalen	4
1.2.2	Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet	5
1.2.3	Meerderheid ondernemers vóór invoering coronapaspoort, met bepaalde voorwaarden	6
1.3	Werkzaamheden en aanpassingen	6
1.3.1	Ruim helft ondernemers heeft geen formele bedrijfsruimte	6
1.4	Verwachtingen werken na coronamaatregelen	9
1.4.1	Meerderheid ondernemingen verwacht geen verandering	9
2	Inleiding	11
2.1	Aanleiding/achtergrond van het onderzoek	11
2.2	Onderzoeksverantwoording	11
2.3	Leeswijzer	12
3	Omzet en werkgelegenheid	13
3.1	Helft ondernemers had minder maandomzet	13
4	Steun voor beleid	17
4.1	Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet	17
4.2	Bijna helft ondernemers positief over staat economie	18
4.3	Driekwart ondernemers overwegend positief over coronapaspoort	19
5	Werkzaamheden en aanpassingen tijdens corona	21
5.1	Ruim de helft ondernemers met een formele bedrijfsruimte huren bedrijfsruimte	21
6	Verwachtingen over werken na de coronamaatregelen	25
6.1	Twee derde ondernemers met personeel verwacht geen verandering in werkzame personen	25
6.2	Meerderheid richt werkvloer na corona niet anders in	28
	Bijlagen: Vragenlijsten	31
A.1	Vragenlijst Ondernemerspanel	31

Vragenlijsten I&O Researchpanel _____ Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Managementsamenvatting

1.1 Inleiding

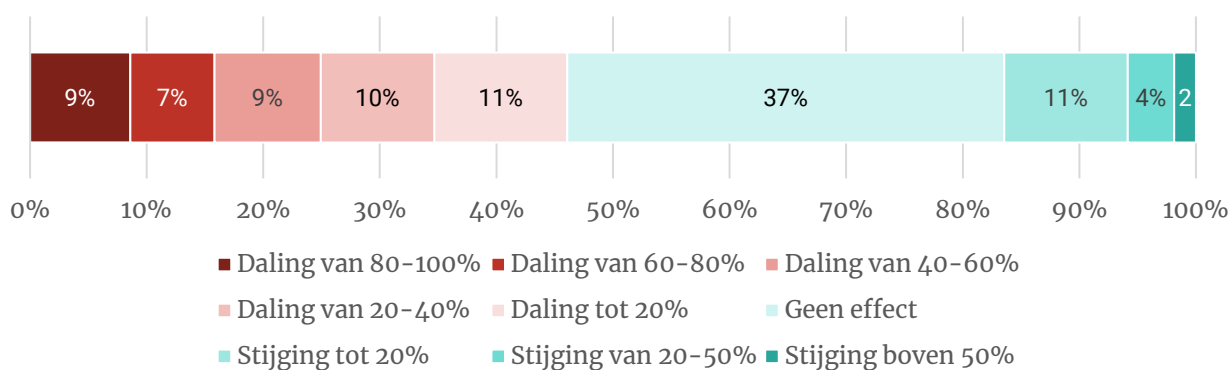
Dit onderzoek staat in het teken van het (verwachte) einde van de coronamaatregelen en de terugkeer van veel werknemers naar het kantoor of de bedrijfsomgeving. Dit onderzoek brengt in beeld hoe ondernemers tijdens de coronamaatregelen zijn omgegaan met de restricties om op locatie te werken en hoe ze aankijken tegen een terugkeer van het personeel naar de werkplek. Dit onderzoek is vond eind mei 2021 plaats in het I&O Research Ondernemerspanel. Dit panel is opgericht in het tweede kwartaal van 2021. In totaal vulden 2.272 ondernemers de vragenlijst in. De onderzoeksresultaten uit het I&O Ondernemerspanel zijn gewogen op het aantal fulltime werkzame personen en de sector waarbinnen de ondernemingen werkzaam zijn. Daarmee zijn de resultaten representatief voor alle ondernemers in Nederland op deze aspecten. Waar mogelijk worden de uitkomsten van de Ondernemerspeiling vergeleken met eerdere onderzoeken onder werkenden in het I&O Research Panel. In dit rapport is vergeleken met de peiling van juni 2021, ingevuld door 2.004 Nederlanders van 18 jaar of ouder.

1.2 Steun voor beleid

1.2.1 Bijna helft ondernemers zag maandomzet vanaf 2019 dalen

Bijna de helft van de ondernemers (46%) zag de maandomzet tijdens de tussen april 2019 en april 2021 dalen). Ruim een derde (37%) zegt dat corona geen effect heeft gehad op de maandomzet. Een zesde zag de maandomzet tijdens de coronacrisis stijgen (16%). De grootste stijgers zijn grotere ondernemingen in de groot- en detailhandel. De grootste stijgers zijn grotere ondernemingen in de groot- en detailhandel. Vooral ondernemers in de horeca, de cultuursector en bij bedrijven met 2 tot 5 werknemers ervaren omzetsdaling.

Welk effect heeft de coronacrisis op uw maandomzet (april 2021 vergeleken met april 2019)? n=2.171

Gemiddeld hebben ondernemingen in mei minder medewerkers in dienst dan in maart 2020.

Klappen coronarestricties vallen vooral bij mkb-bedrijven in horeca en detailhandel

Aan ondernemers is gevraagd welke situatie naar verwachting na de coronacrisis het meest van toepassing is op hun organisatie. Een kwart van de ondernemers verwacht matig of sterk negatieve gevolgen na de crisis te verwachten. Twee procent zegt dat de voorzetting van hun organisatie wordt bedreigd. Ruim de helft van de ondernemers aan dat de verwacht nauwelijks en een vijfde voorziet positieve ontwikkelingen bij het opheffen van d restricties. De ondernemers

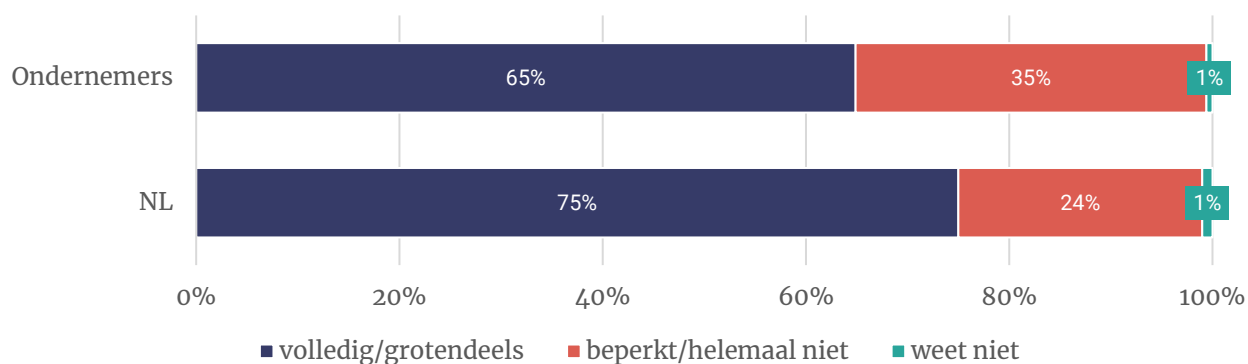

die negatieve gevolgen ervaren, vinden we vooral bij bedrijven met 2 tot 5 werknemers, in de horeca en detailhandel. Een derde van de ondernemers die negatieve gevolgen verwacht, denkt er na zes maanden tot een jaar weer bovenop te zijn. Vier op de tien ondernemers verwachten dat dit een jaar zal duren.

1.2.2 Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet

Twee derde van de ondernemers en driekwart van de Nederlandse bevolking staat volledig of grotendeels achter de algemene corona-aanpak van het kabinet.

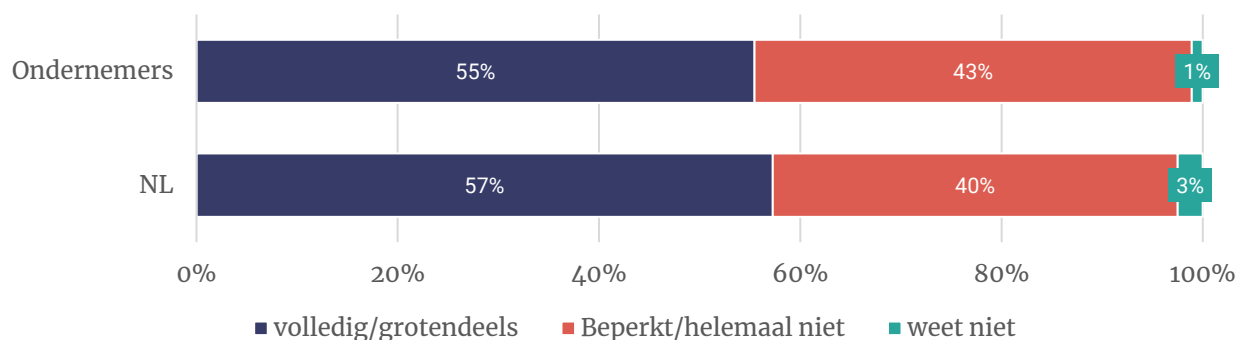
In hoeverre staat u achter de algemene aanpak van de coronacrisis door het kabinet? n=2.272 (ondernemers in mei) en n=2.004 (Nederlanders in juni)

Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet rondom economie

Over de corona-aanpak van het kabinet met betrekking tot de Nederlandse economie is men minder tevreden dan over het algehele coronabeleid. Toch staat ruim de helft van de ondernemers (56%) en Nederlanders (57%) volledig of grotendeels achter de aanpak van het kabinet.

In hoeverre staat u achter de aanpak van het kabinet als het gaat om de Nederlandse economie? n=2.272 (ondernemers in mei) en n=2.004 (Nederlanders in juni)

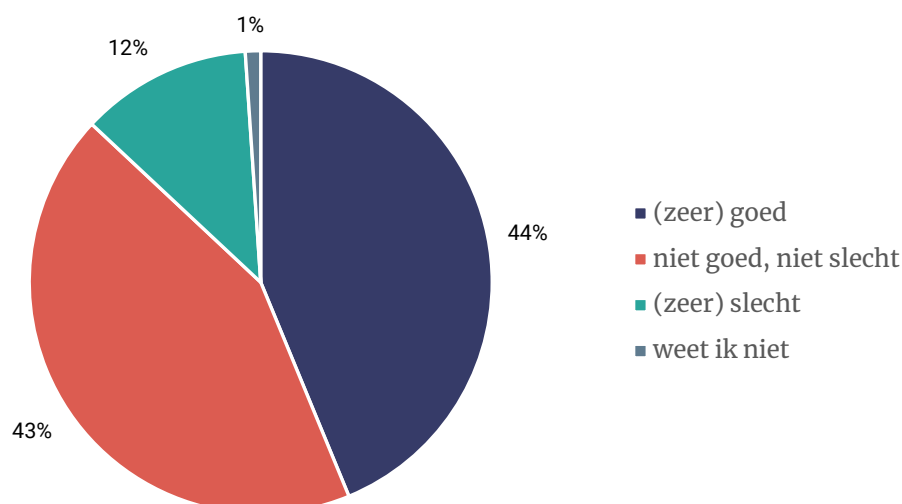

Bijna helft ondernemers positief over staat economie

Ruim twee op de vijf ondernemers (44%) ondernemers vonden de stand van de economie in mei 2021 (zeer) goed. Een vergelijkbare groep in omvang (43%) vond de economie niet goed en niet slecht. Twaalf procent is ontevreden. Driekwart van alle ondernemers verwacht dat de economie in de komende twaalf maanden (tussen mei 2021 en mei 2022) verbetert.

Beoordeling van de Nederlandse economie op dat moment. n=2.272 (ondernemers)

1.2.3 Meerderheid ondernemers vóór invoering coronapaspoort, met bepaalde voorwaarden

Driekwart van de ondernemers vindt de invoering van een coronapaspoort een goed idee, al dan niet onder voorwaarden. Het paspoort geldt dan als een bewijs van niet-besmettelijkheid voor mensen die zijn gevaccineerd, zich hebben laten testen of onlangs corona hebben gehad. Met dit paspoort zouden mensen meer vrijheden kunnen krijgen. Een derde denkt dat het paspoort kan bijdragen aan het hervatten van de werkzaamheden zoals voor de crisis. De helft van de ondernemers is het daar niet mee eens.

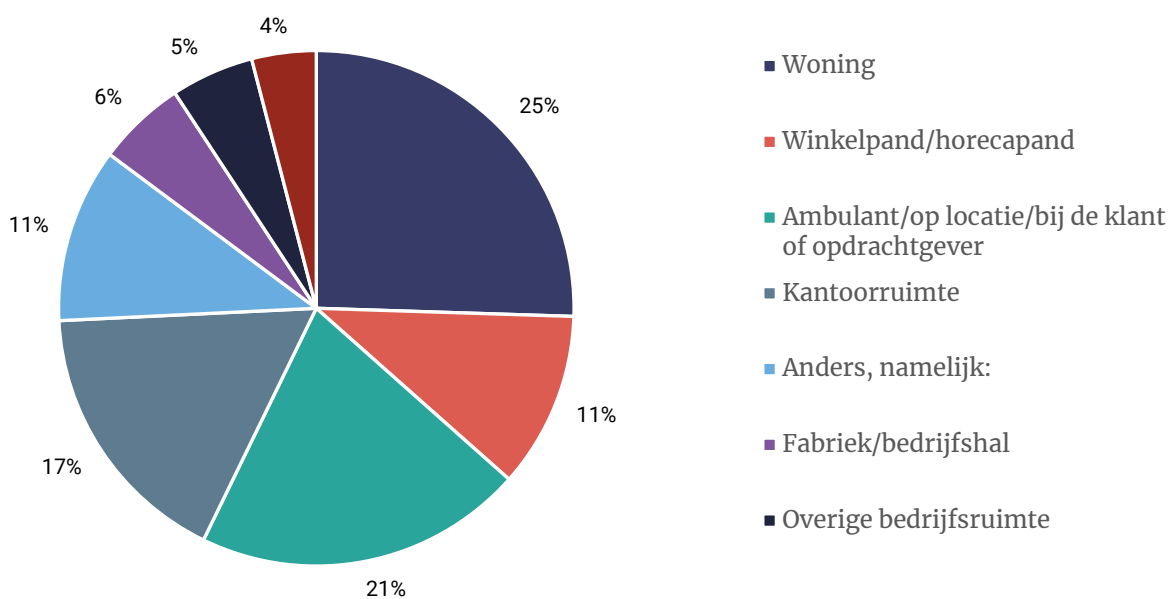
1.3 Werkzaamheden en aanpassingen

1.3.1 Ruim helft ondernemers heeft geen formele bedrijfsruimte

Zes van de tien ondernemingen hebben geen formele bedrijfsruimte. Zo is een kwart van de ondernemingen aan huis gevestigd en werkt een vijfde van de ondernemers ambulantly of op locatie. Vier op de tien ondernemers hebben wel een eigen bedrijfslocatie: bijvoorbeeld kantoorruimte of een winkelpand.

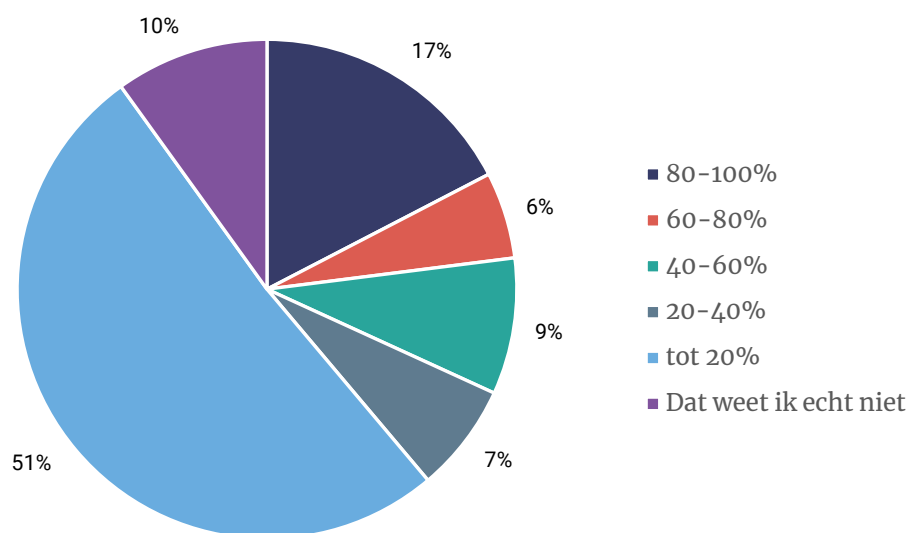
Waar activiteiten van organisaties hoofdzakelijk plaatsvinden. n=2.272

Thuiswerken bij de helft van de ondernemers niet of nauwelijks mogelijk

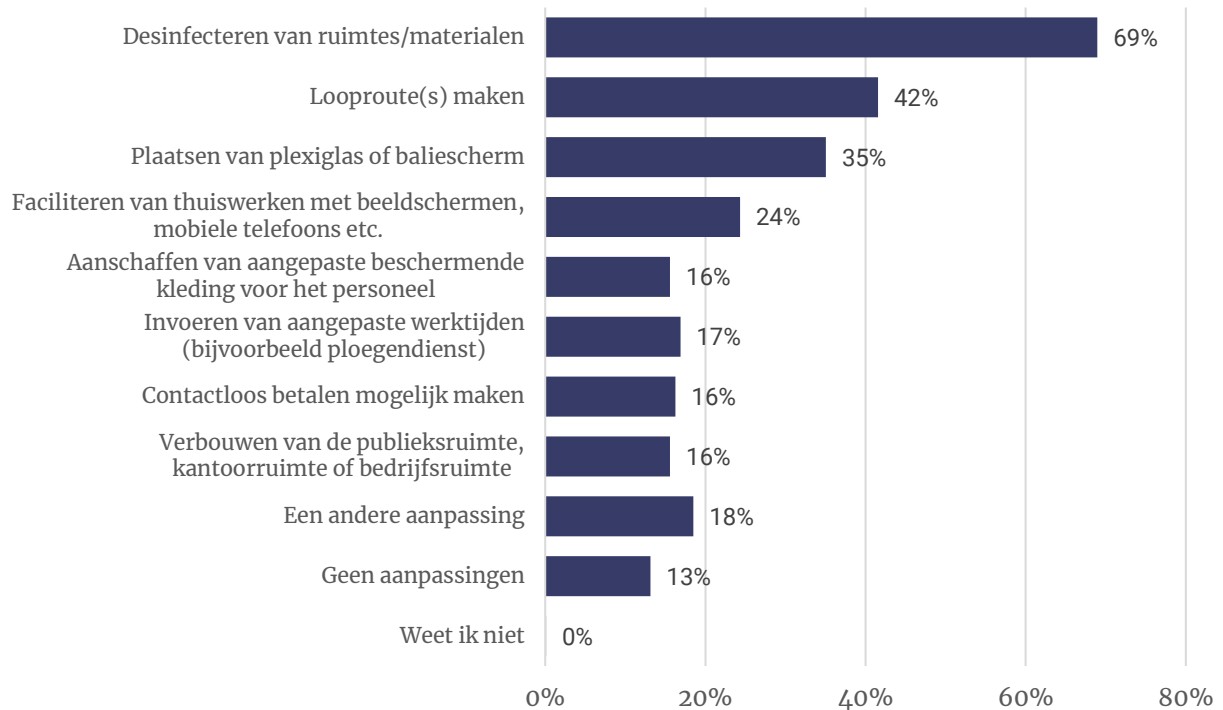
Bij een zesde van de ondernemingen met bedrijfsonroerendgoed, werkt men (bijna) volledig vanuit huis. Bij de helft wordt hoogstens een klein deel thuisgewerkt.

Deel van de gewerkte uren in een gemiddelde week die ondernemingen momenteel vanuit huis werken. n=1.045, uitsluitend ondernemingen met bedrijfsonroerendgoed

Twee derde ondernemers maakte 'zachte aanpassingen' tijdens corona

Bijna twee derde van de ondernemers met een bedrijfspand heeft tijdens het coronajaar ruimtes en/of materialen gedesinfecteerd. Circa een derde maakte looproutes of plaatste een plexiglas of baliescherm.

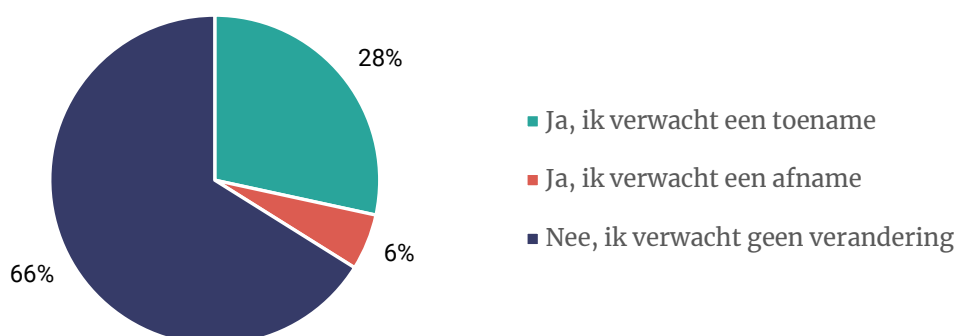

1.4 Verwachtingen werken na coronamaatregelen

1.4.1 Meerderheid ondernemingen verwacht geen verandering

Een kwart van de ondernemingen met personeel en bedrijfsruimte, verwachten tussen het najaar van 2021 en 2022 een uitbreiding van het personeelsbestand. het najaar van 2022 een toename in het aantal werkzame personen. Vooral ondernemers in de financiële sector verwachten een toename. Een kleine groep verwacht een afname, deze ondernemingen zitten vooral in de industriële sector. Twee derde van de ondernemers verwacht in deze periode geen veranderingen.

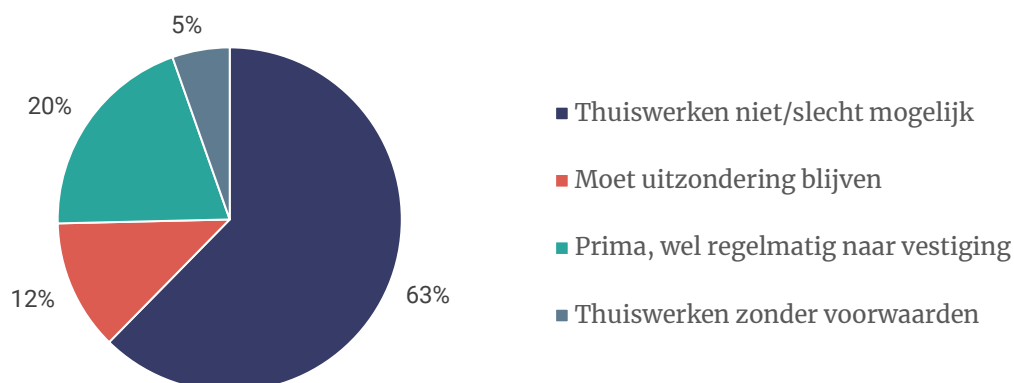
Verwachte verandering in het aantal werkzame personen in de periode najaar 2021 tot najaar 2022. n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

Na corona thuiswerken in veel sectoren beperkt of niet mogelijk

Ruim zes van de tien ondernemers personeel en bedrijfsruimte zeggen dat thuiswerken na corona niet of slecht mogelijk is. Een op de acht ondernemers wil dat thuiswerken alleen toestaan als uitzondering blijven. Een op de vijf ondernemers vindt thuiswerken prima, maar het personeel moet wel regelmatig naar de vestiging komen. Een kleine groep ondernemingen zegt dat personeel zonder voorwaarden thuis kan werken. Deze laatste twee groepen die positief staan tegenover thuiswerken, zijn vooral werkzaam in de financiële en zakelijke dienstverlening.

Mogelijkheid om wel of niet thuis te werken als de coronarestricties zijn opgeheven. n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

Meer ondernemers denken aan uitbreiden dan aan afstoten bedrijfshuisvesting

Ruim acht van de tien ondernemingen met personeel én een bedrijfsruimte zijn niet van plan de werkvloer na de restricties anders in te richten. Ook zijn acht van de tien ondernemers niet van plan de bedrijfsruimte te vergroten of te verkleinen. Van de ondernemers die wel de bedrijfsruimte willen uitbreiden, wil een derde de huidige oppervlakte met meer dan de helft uitbreiden. Ondernemers in de industrie en bouw denken relatief vaak aan uitbreiden van de bedrijfsruimte: 33% heeft hiervoor plannen. Inkrimpen wordt overwogen door één op de tien ondernemingen in de financiële en zakelijke dienstverlening, tegelijkertijd overweegt negen procent van de bedrijven in deze sector om de bedrijfsruimte uit te breiden.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding/achtergrond van het onderzoek

In het tweede kwartaal van 2021 is het I&O Ondernemerspanel opgericht en in juni is de eerste meting onder ondernemers in het panel uitgezet. Dit eerste onderzoek staat in het teken van het (verwachte) einde van de coronamaatregel om het werken op locatie te beperken. Het brengt in beeld hoe ondernemers tijdens de coronamaatregelen zijn omgegaan met de restricties om op locatie te werken en hoe ze aankijken tegen een terugkeer van het personeel naar de werkplek.

I&O Ondernemerspanel

De leden van het I&O Ondernemerspanel zijn geworven via diverse werkgelegenheidsonderzoeken voor provincies. De deelnemende provincies zijn (vrij) gelijkmatig over Nederland verdeeld. Zelfaanmelding voor het I&O Ondernemerspanel is niet mogelijk.

2.2 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats in de tweede helft van mei 2021. In totaal vulden 2.272 ondernemers de vragenlijst in. Het I&O Research Ondernemerspanel heeft (nog) geen representatieve afspiegeling van alle ondernemers. Zo zijn de zzp'ers ondervertegenwoordigd. Daarnaast doen zzp'ers in de regel vaker mee met onderzoeken dan ondernemers van grotere bedrijven. Om deze 'scheefheden' te corrigeren, zijn de onderzoeksresultaten uit het I&O Ondernemerspanel gewogen naar grootteklasse (aantal fulltime werkzame personen) en bedrijfssector. Daarmee zijn de resultaten representatief voor Nederland op deze kenmerken. De uitkomsten van de Ondernemerspeiling worden vergeleken met eerdere onderzoeken onder werkenden, uitgevoerd door I&O Research in het I&O Research Panel.

Tabel 2.1 – Responskenmerken ondernemers vergeleken met Nederlands gemiddelde

	Absoluut aantal ongewogen	Absoluut aantal gewogen	Aandeel gewogen	Nederlands gemiddelde*
Landbouw/visserij	59	100	5%	4%
Industrie, bouw en nutsbedrijven	235	318	14%	15%
Handel en logistiek, horeca	330	493	22%	22%
Financiële en zakelijke dienstverlening	789	706	32%	31%
Overheid, onderwijs, zorg en overig	808	604	27%	28%
Onbekend	51	51		
1 fulltime werkzaam persoon	1.239	1.608	67%	70%
2 tot 5 werkzame personen	508	353	21%	19%
6 en meer werkzame personen	474	260	12%	11%
Onbekend	51	51		
Totaal	2.272	2.273	100%	100%

* Bron: LISA, 2020.

2.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 beschrijft het effect van de coronacrisis op de maandomzet en werkgelegenheid. Ook de situatie na de coronarestricties, de aanpak van het kabinet rondom corona, de staat van de Nederlandse economie en het coronapaspoort komen aan bod.

Hoofdstuk 4 beschrijft welke aanpassingen en werkzaamheden ondernemers tijdens de coronacrisis hebben gemaakt. In hoofdstuk 5 komen de verwachtingen van ondernemers over de periode na corona aan bod.

Het rapport begon met een managementsamenvatting. In de bijlagen aan het einde van het rapport staan de gebruikte vragenlijsten.

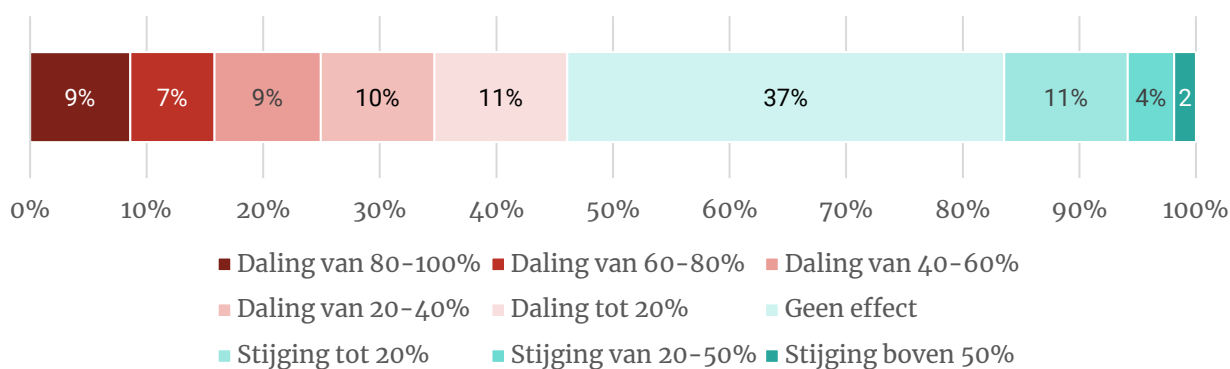
3 Omzet en werkgelegenheid

3.1 Helft ondernemers had minder maandomzet

Dit hoofdstuk behandelt het effect van de coronacrisis op de maandomzet en werkgelegenheid. Ook de situatie na de coronarestricties, de aanpakken van het kabinet rondom corona, de staat van de Nederlandse economie en het coronapaspoort komen aan bod.

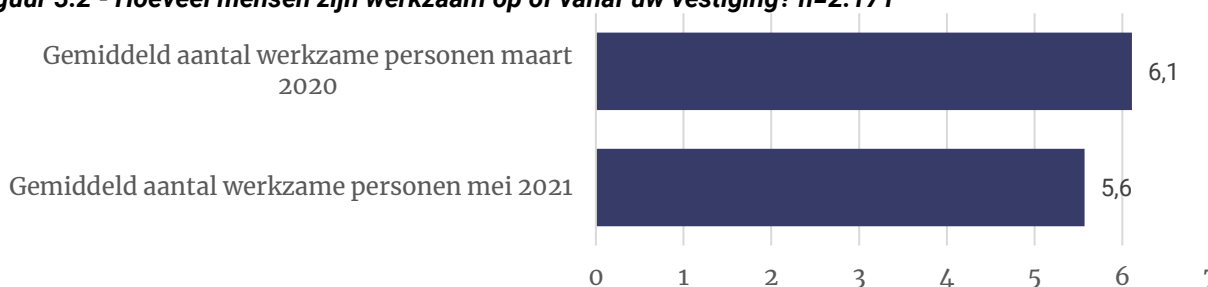
Bijna de helft (46%) geeft aan in april 2021 minder maandomzet te hebben dan in april 2019 (voor de coronacrisis) (Figuur 3.1). Negen procent zag de maandomzet zelfs met 80 tot 100 procent afnemen. Een derde (37%) ervaart geen effect van de crisis op de maandomzet. Een zesde (16%) zag de maandomzet tijdens de coronacrisis stijgen. Vooral ondernemers in de horeca, de cultuursector en bij bedrijven met 2 tot 5 werknemers ervaren omzetsdaling.

Figuur 3.1 - Welk effect heeft de coronacrisis op uw maandomzet (april 2021 vergeleken met april 2019)? n=2.171

Ondernemers is gevraagd hoeveel werknemers er aan het begin van de coronacrisis (maart 2020) op de bedrijfsvestiging werkzaam waren en hoeveel dat er nu zijn. Gemiddeld werken in mei 2021 5,6 werknemers per vestiging. Dat is gedaald ten opzichte van maart 2020 (toen 6,1 werknemers) (Figuur 3.2).

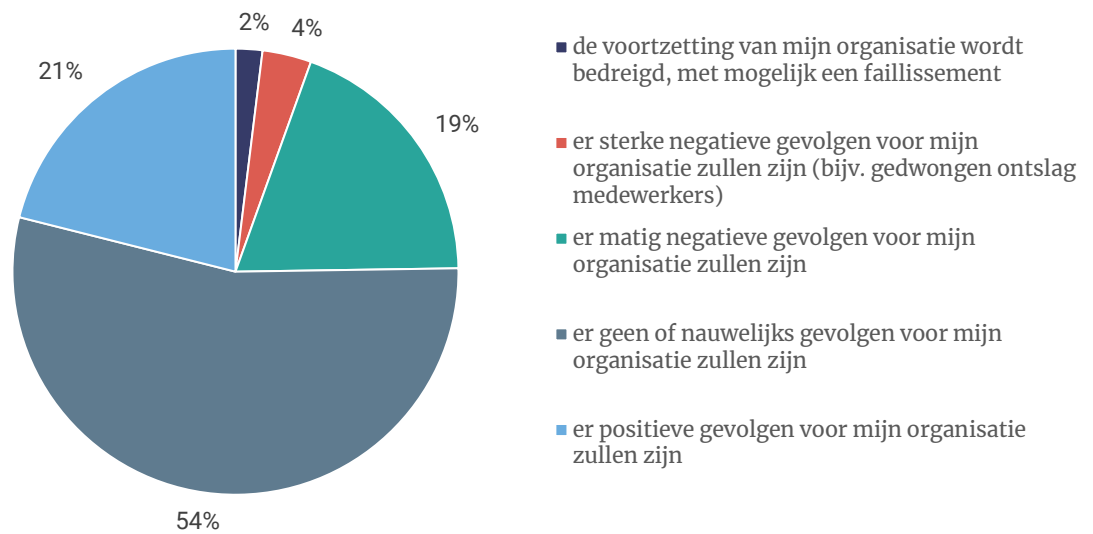
Figuur 3.2 - Hoeveel mensen zijn werkzaam op of vanaf uw vestiging? n=2.171

Klappen coronarestricties vallen bij mkb-bedrijven in horeca en detailhandel

Aan ondernemers is gevraagd welke situatie na de coronacrisis voor hun bedrijf geldt. Een kwart van de ondernemers (23%) verwacht matig negatieve of sterk negatieve gevolgen zoals gedwongen ontslagen. Een klein deel van de ondernemers (2%) zegt dat de voortzetting van hun organisatie wordt. Aan de andere kant geeft ruim de helft van de ondernemers aan dat de coronacrisis nauwelijks gevolgen zal hebben en een vijfde ziet positieve gevolgen voor hun organisatie zodra de crisis voorbij is. De ondernemers die negatieve gevolgen ervaren, vinden we vooral bij bedrijven met 2 tot 5 werknemers, in de horeca en detailhandel. Bedrijven met 2 tot 5 werknemers en in de horeca en cultuursector verwachten het vaakst matige of sterke negatieve gevolgen na de coronacrisis.

Figuur 3.3 - Welke van de onderstaande situaties is na de coronarestricties het meest van toepassing op uw organisatie? Ik verwacht dat na de coronacrisis... n=2.272

De sector handel, logistiek en horeca heeft het grootste aandeel ondernemingen (37%) die matig tot sterke negatieve gevolgen – waaronder mogelijk faillissement – verwacht voor de bedrijfsvoering na de van de coronacrisisrestricties (Tabel 3.1).

Tabel 3.1 - De situatie die na de coronacrisis naar verwachting het meest van toepassing is, uitgesplitst naar sector. n=2.227

	Landbouw/ visserij	Industrie, bouw en nuts- bedrijven	Handel en logistiek, horeca	Financiële en zakelijke dienst- verlening	Overheid, onderwijs, zorg en overig	Totaal
Mogelijk faillissement of matig tot sterke negatieve gevolgen	15%	18%	37%	18%	28%	25%
Er zullen geen of nauwelijks gevolgen zijn	70%	63%	39%	61%	51%	54%
Er zullen positieve gevolgen zijn	14%	19%	24%	21%	21%	21%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ondernemers met een winkel- of horecapand verwachten vaker dan gemiddeld (46%) negatieve effecten na de coronacrisis (Tabel 3.2).

Tabel 3.2 - De situatie die na de coronarestricties het meest van toepassing is, uitgesplitst naar werklocatie. n=2.227

	Negatieve gevolgen	Niet of nauwelijks gevolgen	Postieve gevolgen	Totaal
Woning	19	63%	18%	100%
Winkelpand/horecapand	46%	33%	21%	100%
Kantoorruimte	15%	62%	23%	100%
Fabriek/bedrijfshal	21%	53%	26%	100%
Maatschappelijke functie (bijv. ziekenhuis)	25%	52%	22%	100%
Overige bedrijfsruimte	30%	47%	24%	100%
Ambulant/op locatie	26%	55%	19%	100%
Anders	29%	46%	26%	100%
Totaal	25%	54%	21%	100%

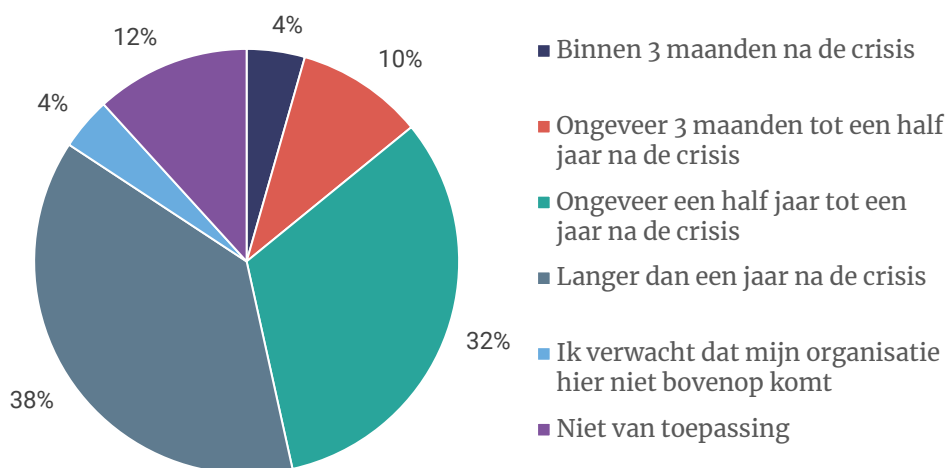
Grotere bedrijven (met minimaal 6 medewerkers) kijken vaker dan gemiddeld positief naar de toekomst: drie op de tien (29%) verwachten positieve gevolgen (Tabel 3.3).

Tabel 3.3 - De situatie die na de coronarestricties het meest van toepassing is, uitgesplitst naar bedrijfsgrootte. n=2.227 (ondernemingen met een formele bedrijfsruimte)

	0-1 medewerker	2-5 medewerkers	6 of meer medewerkers	Totaal
Mogelijk faillissement of matig tot sterke negatieve gevolgen	24%	30%	21%	25%
Er zullen geen of nauwelijks gevolgen zijn	56%	50%	50%	54%
Er zullen positieve gevolgen zijn	20%	20%	29%	21%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Aan de ondernemingen die na het einde van de coronarestricties negatieve gevolgen verwachten, is gevraagd wanneer ze verwachten dat hun organisatie er weer bovenop is. Bijna een op de zes ondernemers (14%) verwacht dat binnen een half jaar de situatie weer normaal is (Figuur 3.4). Een derde (32%) denkt dat het ongeveer een half jaar tot een jaar zal duren en nog eens ruim een derde (38%) verwacht dat het langer dan een jaar zal duren. Een kleine groep (4%) zegt dat hun organisatie er niet bovenop komt. Twaalf procent kon zich niet vinden in de antwoordcategorieën en antwoordde ‘niet van toepassing’. Mogelijk dat deze ondernemers het lastig vonden om dit in te schatten.

Figuur 3.4 - Wanneer verwacht u dat uw organisatie er weer bovenop is? n=545 (alleen ondernemingen die negatieve gevolgen verwachten na einde coronarestricties)

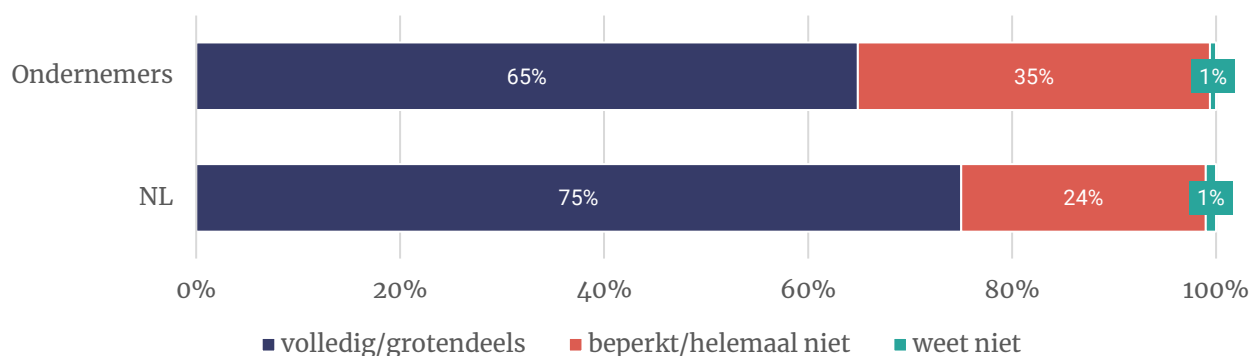

4 Steun voor beleid

4.1 Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet

Twee derde van de ondernemers (65%) stond in mei volledig of grotendeels achter de corona-aanpak van het kabinet (Figuur 4.1). Onder Nederlanders was dat driekwart (75%) in juni (bron: peiling I&O Research Panel). Een derde van de ondernemers (35%) kan zich in beperkte mate of helemaal niet vinden in de aanpak rondom de coronacrisis. Onder de Nederlandse bevolking is dat een kwart (24%).

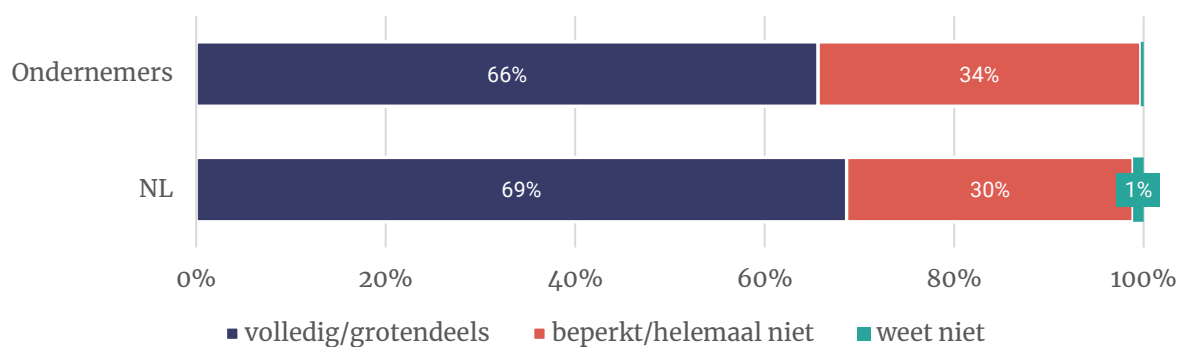
Figuur 4.1 - In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet in het algemeen? n=2.272 (ondernemers) en n=2.004 (Nederlandse bevolking)

Twee derde steunt corona-aanpak rondom gezondheid

Twee derde van de ondernemers (66%) stond in mei achter de corona-aanpak van het kabinet met betrekking tot gezondheid (Figuur 4.2). Voor de Nederlandse is dit beeld vergelijkbaar (68%) steun. Een derde van de ondernemers (34%) en Nederlanders (30%) zegt het in beperkte mate of helemaal niet eens te zijn met de aanpak van het kabinet.

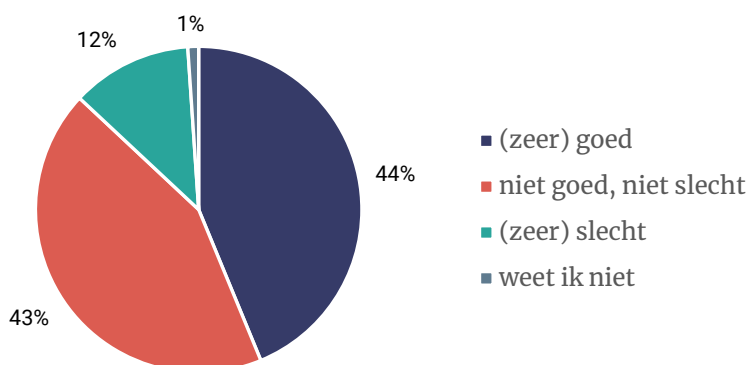
Figuur 4.2 - En in welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de gezondheid van Nederlandse burgers? n=2.272 (ondernemers) en n=2.004 (inwoners)

4.2 Bijna helft ondernemers positief over staat economie

Ruim vier op de tien ondernemers (44%) beoordelen de economie in mei 2021 als (zeer) goed (Figuur 4.3). Een vergelijkbaar aandeel (43%) geeft de Nederlandse economie vindt de economie niet goed en niet slecht. Een achtste (12%) vindt de Nederlandse economie (zeer) slecht. Een achtste (1%) vindt de Nederlandse economie (zeer) slecht.

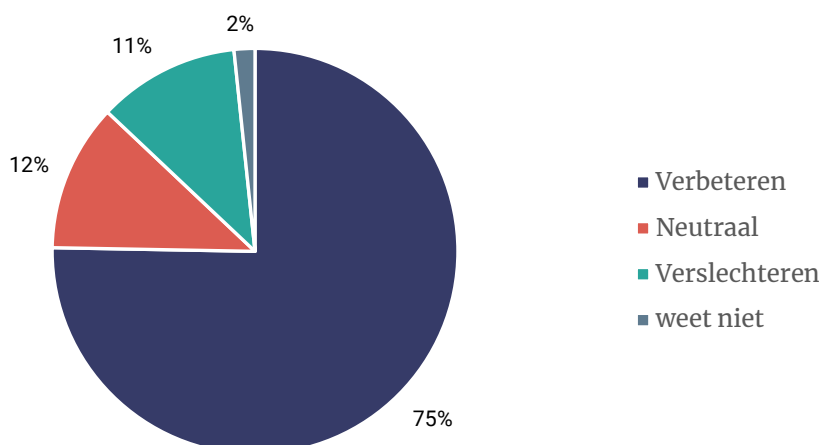
Figuur 4.3 - Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen? n=2.272 (ondernemers)

Meerderheid ondernemers verwacht verbetering economie

In mei 2021 verwachtte driekwart van de ondernemers (75%) dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden (dus tot mei 2022) zou verbeteren (Figuur 4.4). Twaalf procent verwacht dat de economie ongeveer hetzelfde zal blijven. Een op de tien ondernemers (11%) voorziet een verslechtering in de komende 12 maanden.

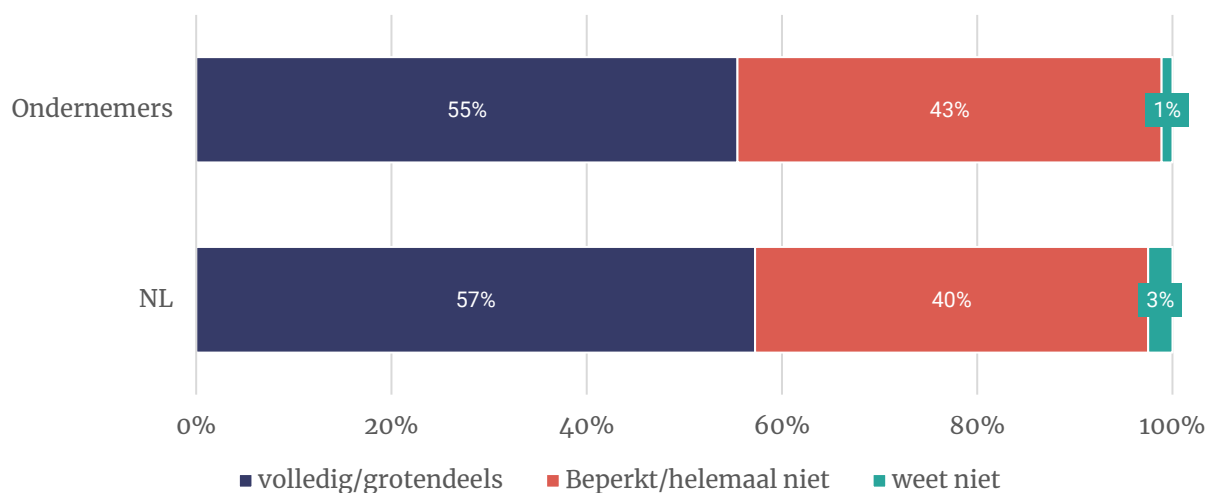
Figuur 4.4 - Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen? n=2.272 (ondernemers)

Meerderheid eens met corona-aanpak kabinet rondom economie

Ruim de helft van de ondernemers (56%) staat volledig of grotendeels achter de economie-aanpak van het kabinet (Figuur 4.5). Vier op de tien ondernemers steunen de aanpak in beperkte mate of helemaal niet. Onder de Nederlandse bevolking is het beeld vergelijkbaar.

Figuur 4.5 - En in welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de Nederlandse economie? n=2.272 (ondernemers) en n=2.004 (inwoners)

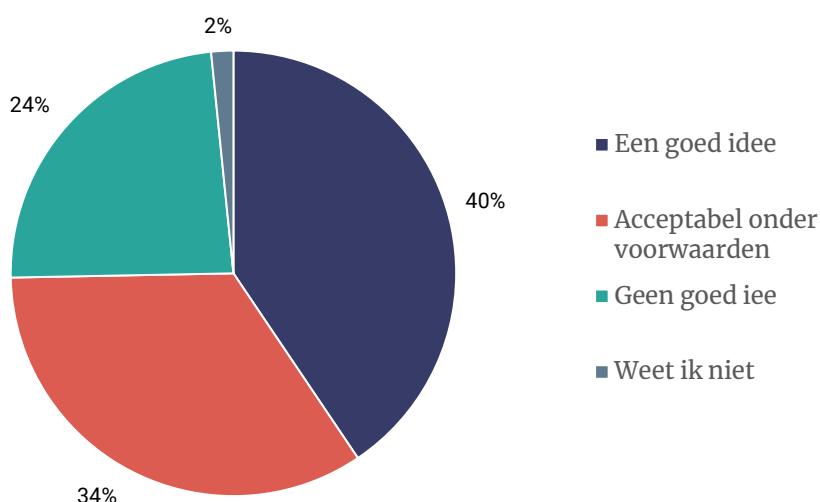

v

4.3 Driekwart ondernemers overwegend positief over coronapaspoort

Aan alle ondernemers is gevraagd hoe ze tegenover de invoering van een coronapaspoort staan. Een coronapaspoort werd omschreven als een bewijs van niet-besmettelijkheid voor mensen die zijn gevaccineerd, zich hebben laten testen of onlangs corona hebben gehad en daardoor immuun zijn. Met dit paspoort zouden mensen meer vrijheden kunnen krijgen. Vier op de tien ondernemers (40%) vinden dit een goed idee en een derde (34%) vindt dat alleen acceptabel onder voorwaarden (Figuur 4.6). Een kwart van de ondernemers (24%) staat negatief tegenover de invoering van een coronapaspoort. De rest (2%) weet het niet.

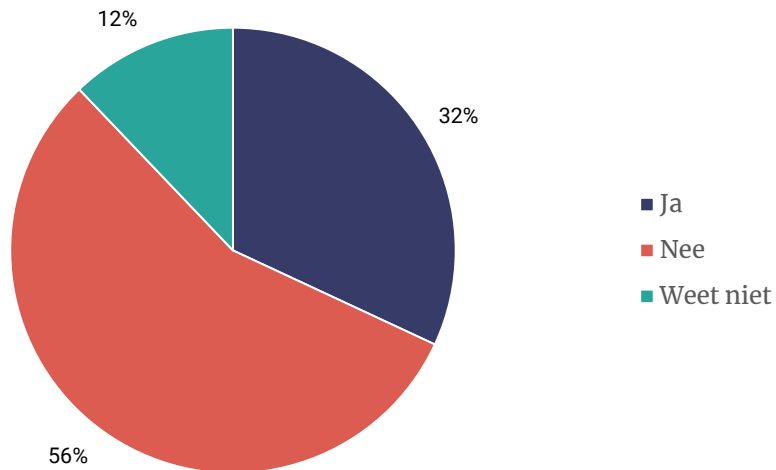
Figuur 4.6 - Hoe staat u tegenover de invoering van een coronapaspoort? n=2.272 (ondernemers)

Coronapaspoort draagt niet bij aan hervatten van de werkzaamheden

Een derde (32%) denkt dat het coronapaspoort een positieve bijdrage kan leveren aan de 'weg terug naar normaal' (Figuur 4.7). Vooral ondernemers in de publieke sector denken dat. Ruim de helft (56%) van alle ondernemers denkt dat een coronapaspoort niet zal bijdragen aan de terugkeer naar de situatie van voor de coronacrisis. Een op de acht ondernemers (12%) vindt het moeilijk om in te schatten of een coronapaspoort kan bijdragen.

Figuur 4.7 - Denkt u dat het coronapaspoort voor uw organisatie kan bijdragen aan het hervatten van de werkzaamheden zoals die vóór de corona-maatregelen plaatsvonden? n=2.272 (ondernemers)

5 Werkzaamheden en aanpassingen tijdens corona

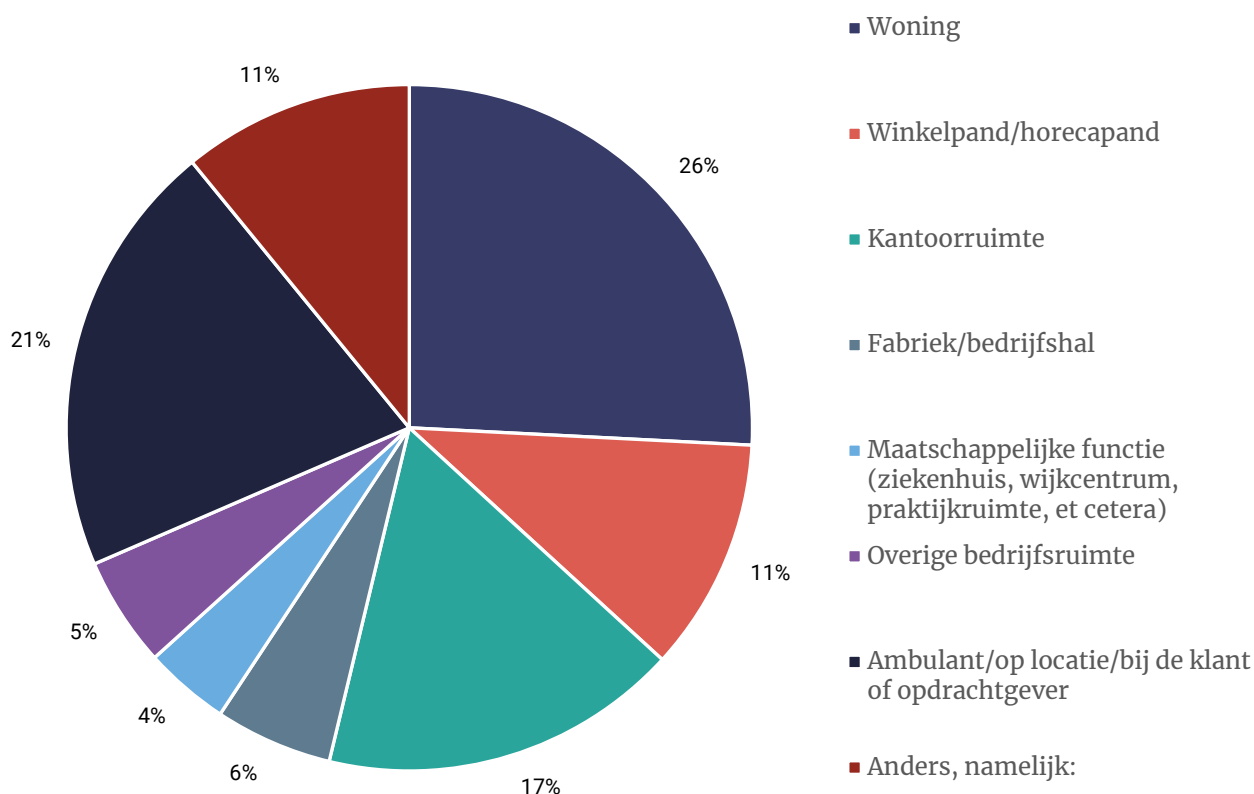
5.1 Ruim de helft ondernemers met een formele bedrijfsruimte huren bedrijfsruimte

In dit hoofdstuk komen de werkzaamheden van ondernemerstijdens de coronacrisis aan bod. Ook gaan we in op de aanpassingen die zij tijdens deze periode hebben gedaan.

Bijna zes van de tien ondernemers (57%) hebben geen formele bedrijfsruimte (Figuur 5.1). Deze ondernemers werken (vooral) vanuit hun woning (25%), ambulantly, op locatie of bij de opdrachtgever (21%) of op een andere plek (11%). Veel van degenen die elders werken, doen dit in de buitenlucht of op de (water)wegen. Een kleinere groep zegt hoofdzakelijk bij evenementen of online te werken.

Vier van de tien ondernemers (43%) hebben een formele bedrijfsruimte, zoals een winkel- of horecapand, een kantoor of een fabriekshal. Hoofdstuk 5 van dit rapport gaat over deze 1.045 ondernemers met een eigen bedrijfsruimte.

Figuur 5.1 - Waar vinden de activiteiten van uw organisatie hoofdzakelijk plaats? n=2.272

Aan de ondernemers met een formele bedrijfsruimte is gevraagd of de bedrijfsruimte (overwegend) eigendom is, privébezit is of (overwegend) wordt gehuurd. De helft (55%) van de ondernemers huurt de bedrijfsruimte (overwegend) (Tabel 5.1).

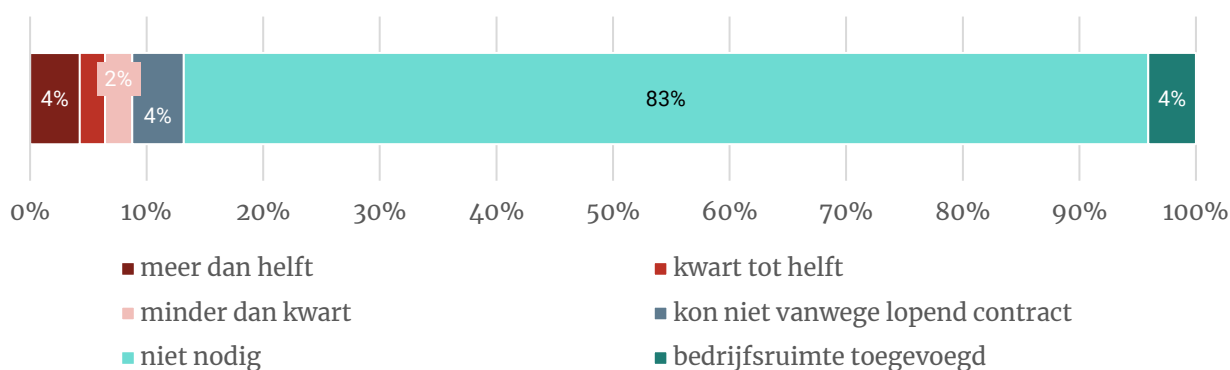
Tabel 5.1 - Eigenaarschap bedrijfsruimte uitgesplitst naar locatie. n=1.045 (ondernemers met een formele bedrijfsruimte)

	Winkelpand /horeca	Kantoor	Fabriek/bedrijfshal	Maatschappelijke functie	Overige bedrijfsruimte	Totaal
(Overwegend) huur	61%	55%	44%	66%	46%	55%
(Overwegend) in eigendom van de eigen organisatie	22%	22%	37%	23%	24%	24%
(Overwegend) in privébezit	17%	23%	19%	12%	30%	21%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Huisvesting meerderheid ondernemers onveranderd

Aan de ondernemers met een bedrijfsruimte is gevraagd of ze in het afgelopen jaar vanwege corona bedrijfsruimte hebben afgestoten of toegevoegd. Acht op de tien ondernemers (83%) hoefde dit niet te doen (Figuur 5.2). Een kleine groep (9%) heeft bedrijfsruimte afgestoten. Vier procent breidde de bedrijfsruimte uit.

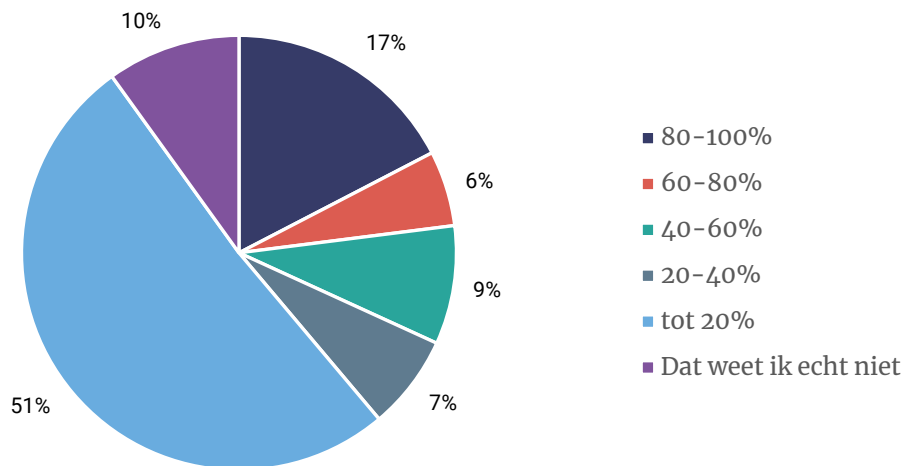
Figuur 5.2 - Heeft u in het afgelopen jaar vanwege corona bedrijfsruimte afgestoten? n=1.045 (alleen ondernemingen die een formele bedrijfsruimte hebben)

Thuiswerken bij de helft van de ondernemers niet of nauwelijks mogelijk

Bij een zesde (17%) van de bedrijven met een bedrijfsruimte, werkt men (bijna) volledig vanuit huis (Figuur 5.3). Bij de helft van de ondernemingen (51%) wordt bijna niet (20% of minder) vanuit huis gewerkt.

Figuur 5.3 - Welk deel van de gewerkte uren in een gemiddelde week werken de mensen in uw organisatie momenteel vanuit huis? n=1.045 (alleen ondernemingen die een formele bedrijfsruimte hebben)

'Zachte aanpassingen' veel vaker toegepast dan fysieke ingrepen

Aan ondernemers met een bedrijfsruimte en personeel (geen zzp'ers) is gevraagd welke aanpassingen ze tijdens in 2020 op de werkvloer doorvoerden. Ruim twee derde van de ondernemers (69%) heeft ruimtes en/of materialen gedesinfecteerd (Figuur 5.4). Ruim een derde maakte aanpassingen zoals het vaststellen van looproutes (42%) of het plaatsen van een plexiglas/balieschermen (35%). Een op de zes ondernemers (16%) verbouwde een ruimte en/of de werkvloer.

Een vijfde (19%) heeft een andere aanpassing gemaakt. Vaak genoemde 'andere' aanpassingen zijn zoveel mogelijk online werken, met minder mensen tegelijkertijd op kantoor zijn, anderhalve meter afstand houden en het invoeren van een beperking in het aantal klanten of bezoekers. Ruim een tiende (13%) deed geen aanpassingen.

Figuur 5.4 - Welke van de volgende aanpassingen heeft u tijdens het afgelopen coronajaar op de werkvloer doorgevoerd? n=669 (alleen ondernemingen met een formele bedrijfsruimte en minstens 2 medewerkers)

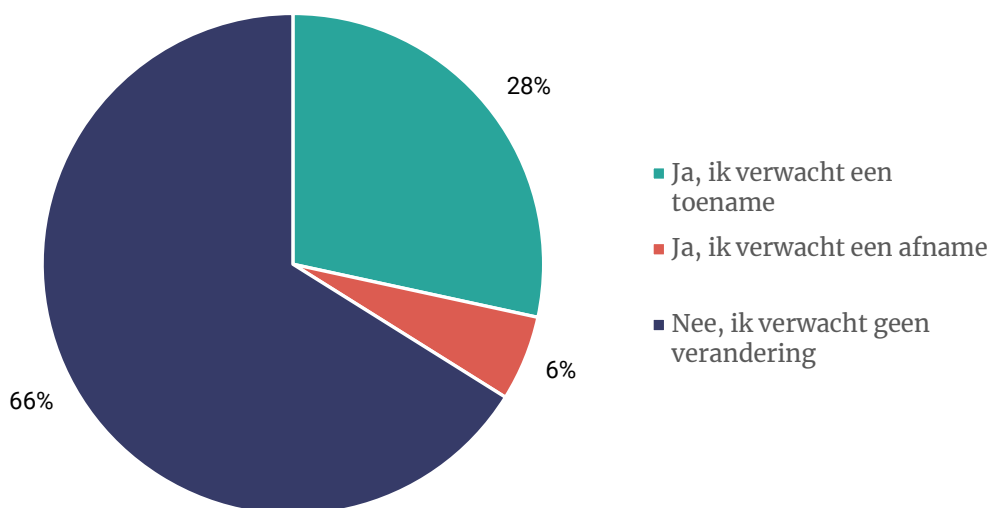

6 Verwachtingen over werken na de coronamaatregelen

6.1 Twee derde ondernemers met personeel verwacht geen verandering in werkzame personen

Dit hoofdstuk behandelt de verwachtingen die ondernemingen hebben over het werken na de coronamaatregelen. Van de ondernemers met personeel en bedrijfsruimte, verwacht ruim een kwart van de ondernemers (28%) verwacht werknemers aan te nemen (Figuur 6.1). Een kleine groep (6%) voorziet een krimp van werknemers. Twee derde van de ondernemers (66%) verwacht in deze periode geen veranderingen.

Figuur 6.1 - Verwacht u in de periode najaar 2021 tot najaar 2022 een verandering in het aantal werkzame personen van uw organisatie? n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

In Tabel 6.1 zijn de resultaten uit figuur 6.1 uitgesplitst naar sector. In de financiële sector verwacht bijna de helft van de ondernemingen (46%) dat het aantal werkzame personen zal toenemen. Dat is meer dan in de horeca en de publieke sector.

Tabel 6.1 – Verwachtingen om in de periode najaar 2021 tot najaar 2022 een verandering in het aantal werkzame personen te krijgen, uitgesplitst naar sector. (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

	Landbouw/ visserij* (n=20)	Industrie, bouw en nuts- bedrijven (n=90)	Handel en logistiek, horeca (n=204)	Financiële en zakelijke dienst- verlening (n=168)	Overheid, onderwijs, zorg en overig (n=187)	Totaal (n=669)
Ja, ik verwacht een toename	23%	36%	24%	46%	22%	28%
Ja, ik verwacht een afname	2%	8%	6%	2%	8%	6%
Nee, ik verwacht geen verandering	75%	56%	70%	52%	70%	66%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* = Indicatieve uitkomst.

Thuiswerken na corona niet of slecht mogelijk voor ruim helft personeel

In de meeste sectoren geven ondernemers aan dat thuiswerken voor hun activiteiten niet of slecht mogelijk is (Tabel 6.2). Dit geldt voor 80 procent van de ondernemers in de handel, logistiek en horeca.

In de financiële en zakelijke dienstverlening is bij vrijwel alle bedrijven de mogelijkheid om thuis te werken. Ruim de helft van de ondernemers (57%) in deze sector zegt dat thuiswerken prima is, mits het personeel regelmatig op de vestiging aanwezig is en van zeventien procent mag dit onvoorwaardelijk. Een vijfde (22%) wil dat thuiswerken een uitzondering blijft.

Tabel 6.2 – Plannen om thuiswerken onder personeel te bevorderen, ook wanneer de coronarestricties zijn opgeheven, uitgesplitst naar sector. (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

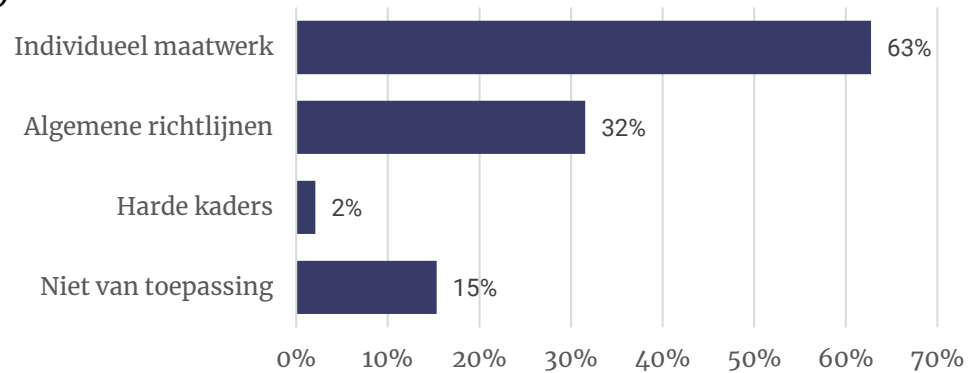
	Landbouw/ visserij* (n=20)	Industrie, bouw en nuts- bedrijven (n=46)	Handel en logistiek, horeca (n=204)	Financiële en zakelijke dienst- verlening (n=168)	Overheid, onderwijs, zorg en overig (n=187)	Totaal (n=669)
Nee, thuiswerken is voor onze activiteiten niet/slecht mogelijk	68%	59%	80%	5%	60%	62%
Nee, ik wil dat thuiswerken een uitzondering blijft	2%	21%	9%	22%	14%	12%
Ja, thuiswerken is prima, mits het personeel regelmatig op de vestiging aanwezig is	13%	17%	10%	57%	20%	20%
Ja, thuiswerken mag zonder voorwaarden	17%	3%	1%	17%	6%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* = Indicatieve uitkomst.

Aan ondernemingen met twee of meer werkzame personen én waar thuiswerken mogelijk is, is gevraagd hoe ze de mogelijkheden om thuis te werken afstemmen met hun medewerkers. Bijna zes op de tien ondernemers (63%) ziet ruimte voor individueel maatwerk en een derde (32%) wil algemene richtlijnen (Figuur 6.2). Een kleine groep (2%) zegt met harde kaders de mogelijkheid voor thuiswerken af te stemmen. Vijftien procent van de ondernemers zegt ‘niet van toepassing’, mogelijk omdat ze zich niet in de bestaande antwoordcategorieën konden vinden.

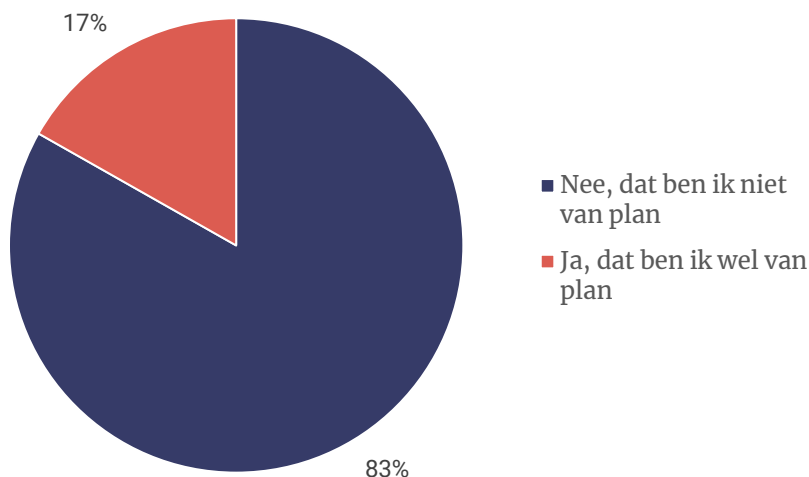
Figuur 6.2 - Hoe stemt u de mogelijkheden voor thuiswerken af met uw medewerkers? n=327 (ondernemingen met minstens twee werkzame personen, waarbij thuiswerken mogelijk is) (meerdere antwoorden mogelijk)

6.2 Meerderheid richt werkvloer na corona niet anders in

Aan ondernemingen met personeel en een bedrijfsruimte is gevraagd of ze na het opheffen van de restricties van plan zijn de werkvloer anders in te richten. Ruim acht van de tien (85%) is dat niet van plan en vijftien procent wel (Figuur 6.3).

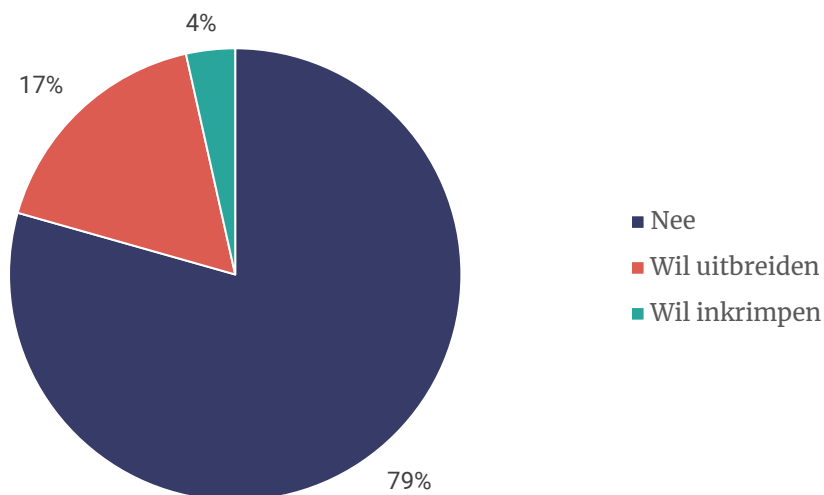
Figuur 6.3 - Bent u van plan de werkvloer na het opheffen van de restricties anders in te richten? n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

Meer ondernemers denken aan uitbreiden dan aan afstoten bedrijfshuisvesting

Acht van de tien ondernemers met personeel en bedrijfsruimte (79%) hebben geen plannen voor inkrimping of uitbreiding (Figuur 6.4). Een op de zes ondernemers (17%) wil uitbreiden en een twee procent wil inkrimpen.

Figuur 6.4 - Heeft u plannen voor het uitbreiden of inkrimpen van uw bedrijfsruimte? n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

Ondernemers in de industrie en bouw denken relatief vaak aan uitbreiden van de bedrijfsruimte: 33% heeft hiervoor plannen (Tabel 6.3). Inkrimpen wordt overwogen door één op de tien ondernemingen in de financiële en zakelijke dienstverlening, negen procent denkt aan uitbreiden.

Tabel 6.3 - Ondernemers die hun bedrijfsruimte willen inkrimpen of uitbreiden, uitgesplitst naar sector. n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

	Landbouw/ visserij* (n=20)	Industrie, bouw en nuts- bedrijven (n=90)	Handel en logistiek, horeca (=204)	Financiële en zakelijke dienst- verlening (n=168)	Overheid, onderwijs, zorg en overig (n=187)	Totaal (n=669)
Nee	80%	65%	81%	81%	81%	79%
Ja, ik wil mijn bedrijfsruim- te uitbreiden	18%	33%	17%	10%	15%	17%
Ja, ik wil mijn bedrijfsruim- te inkrimpen	2%	2%	2%	9%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Indicatieve uitkomst.

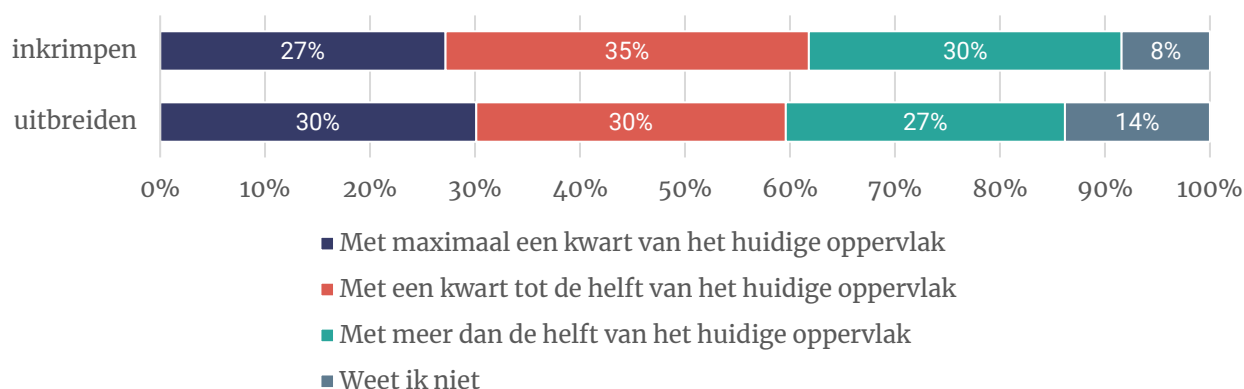
Grotere bedrijven denken vaker aan uitbreiden dan kleinere bedrijven.

Tabel 6.4 - Ondernemers die hun bedrijfsruimte wel of niet willen inkrimpen of uitbreiden, uitgesplitst naar bedrijfsgrootte. n=669 (alleen ondernemingen met 2 of meer werkzame personen én een formele bedrijfsruimte)

	2-5 medewerkers	6 of meer medewerkers	Totaal
Nee	82%	75%	79%
Ja, ik wil mijn bedrijfsruimte uitbreiden	15%	21%	17%
Ja, ik wil mijn bedrijfsruimte inkrimpen	3%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%

Van de ondernemers die willen uitbreiden, willen zes op de tien (60%) tot de helft van het huidige oppervlakte uitbreiden (Figuur 6.5). Een kwart van de ondernemers wil het met meer dan de helft uitbreiden (27%). Een op de zeven ondernemers (14%) kan dit niet aangeven.

Figuur 6.5 - In welke mate wilt u uw bedrijfsruimte uitbreiden/inkrimpen? Inkrimpen n=43*; Uitbreiden n=180

* = Indicatieve uitkomst.

Bijlagen: Vragenlijsten

A.1 Vragenlijst Ondernemerspanel

Hartelijk welkom bij het eerste onderzoek van het I&O Ondernemerspanel. We willen graag weten hoe u aankijkt tegen de coronamaatregelen en de economische omstandigheden, welke aanpassingen u vanwege de corona-maatregelen op de werkvloer heeft gedaan en welke aanpassingen u voor de nabije toekomst verwacht.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 5 minuten. Uw antwoorden behandelen we volledig vertrouwelijk. De resultaten zijn niet naar u of uw onderneming te herleiden.

(N.B. onderzoek wordt online uitgevoerd)

Blok I Algemeen

- 1. Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen?** (Met Nederlandse economie bedoelen we: economische ontwikkeling (groei of krimp) en de werkgelegenheid)

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Zeer goed
- Tamelijk goed
- Niet goed maar ook niet slecht
- Tamelijk slecht
- Zeer slecht
- Weet ik niet

- 2. Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen?**

De Nederlandse economie zal...:

- Geen of minder tijd op andere dagen
- Ik heb iets nodig op zondag/onverwacht bezoek
- Gezelligheid/ recreatief winkelen
- Op zondag is het minder druk in de winkels dan op andere dagen
- Anders, namelijk
- Weet niet

3. In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet in het algemeen?

- Volledig
- Grotendeels
- In beperkte mate
- Helemaal niet
- Weet niet

4. En in welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de gezondheid van Nederlandse burgers?

- Volledig
- Grotendeels
- In beperkte mate
- Helemaal niet
- Weet niet

5. En in welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de Nederlandse economie?

- Volledig
- Grotendeels
- In beperkte mate
- Helemaal niet
- Weet niet

Het kabinet werkt aan een 'coronapaspoort', een bewijs van niet-besmettelijkheid voor mensen die zijn gevaccineerd, zich hebben laten testen of onlangs corona hebben gehad en daardoor immuun zijn. Zo'n coronapaspoort biedt die mensen meer vrijheden: met zo'n bewijs kunnen ze bijvoorbeeld naar een concert, festival of de bioscoop.

6. Hoe staat u tegenover de invoering van een coronapaspoort?

- Een goed idee
- Acceptabel onder voorwaarden
- Geen goed idee
- Weet niet

7. Denkt u dat het coronapaspoort voor uw onderneming kan bijdragen aan het hervatten van de werkzaamheden zoals die vóór de corona-maatregelen plaatsvonden?

- Ja
- Nee
- Weet niet

Blok II Werkzaamheden en aanpassingen tijdens corona

8. Waar vinden de activiteiten van uw organisatie hoofdzakelijk plaats?

KIES HET ANTWOORD DAT HET MEEST VAN TOEPASSING IS

- Woning
- Winkelpand/horecapand
- Kantoorruimte
- Fabriek/bedrijfshal
- Maatschappelijke functie (ziekenhuis, wijkcentrum praktijkruimte, et cetera)
- Overige bedrijfsruimte
- Ambulant/op locatie/bij de klant opdrachtgever -> [door naar blok 3](#)
- Anders, namelijk

9. Is de bedrijfsruimte in eigendom of huurt uw organisatie de bedrijfsruimte?

- (Overwegend) huur
- (Overwegend) in eigendom van de eigen organisatie
- (Overwegend) in privébezit

10. Heeft u in het afgelopen jaar vanwege corona bedrijfsruimte afgestoten?

- Ja, meer dan de helft
- Ja, meer dan een kwart
- Ja, maar niet meer dan een kwart
- Nee, dat was ook niet nodig
- Nee, dat had ik wel gewild maar dat kan niet vanwege een lopend contract
- Nee, ik heb bedrijfsruimte toegevoegd

11. Welk effect heeft de coronacrisis op uw maandomzet (april 2021 vergeleken met april 2019)

- daling van 80-100%
- daling van 60-80%
- daling van 40-60%
- daling van 20-40%
- daling tot 20%
- geen effect
- stijging tot 20%
- stijging van 20-50%
- stijging boven 50%

Bij de aanmelding voor het Ondernemerspanel heeft u aangegeven dat in uw onderneming <aantal wp> mensen werkzaam zijn.

Toelichting: het gaat om het aantal mensen dat minimaal 12 uur per week werkzaam is, op of vanaf de vestiging.

12. Hoeveel werkzame personen waren werkzaam in uw organisatie aan het begin van de coronacrisis (maart 2020)?

		Werkzame personen
--	--	----------------------

13. Welk deel van de gewerkte uren in een gemiddelde week werken de mensen in uw organisatie momenteel vanuit huis? -> Indien 1 werkzame persoon, ga door naar Blok 4

INDIEN U DIT NIET EXACT WEET, PROBEER DAN EEN INSCHATTING TE MAKEN

- 80-100%
- 60-80%
- 40-60%
- 20-40%
- tot 20%
- dat weet ik echt niet

14. Welke van de volgende aanpassingen heeft u tijdens het afgelopen corona-jaar op de werkvloer doorgevoerd? -> Indien 1 werkzame persoon, ga door naar Blok 4

	Ja	Nee	Weet niet
Plaatsen van plexiglas of baliescherm	☐	☐	☐
Desinfecteren van ruimtes/materialen	☐	☐	☐
Invoeren van aangepaste werktijden (bijvoorbeeld ploegendienst)	☐	☐	☐
Aanschaffen van aangepaste beschermende kleding voor het personeel	☐	☐	☐
Verbouwen van de publieksruimte, kantoorruimte of bedrijfsruimte	☐	☐	☐
Faciliteren van thuiswerken met beeldschermen, mobiele telefoons en/of professioneel kantoormeubilair	☐	☐	☐
Contactloos betalen mogelijk maken	☐	☐	☐
Looproute(s) maken	☐	☐	☐
Een andere aanpassing, namelijk:	☐	☐	☐

Blok III Verwachtingen over werken na de corona-maatregelen

- 15. Verwacht u in de periode najaar 2021 tot najaar 2022 een verandering in het aantal werkzame personen van uw onderneming?**
- Ja, ik verwacht een toename
  - Ja, ik verwacht een afname
  - Nee, ik verwacht geen verandering
- 16. Bent u van plan om thuiswerken onder uw personeel te bevorderen, ook wanneer de coronarestricties zijn opgeheven?**
- Nee, thuiswerken is voor onze activiteiten niet/slecht mogelijk
  - Nee, ik wil dat thuiswerken een uitzondering blijft
  - Ja, thuiswerken is prima, mits het personeel regelmatig op de vestiging aanwezig is
  - Ja, thuiswerken mag zonder voorwaarden
- 17. Hoe stemt u de mogelijkheden voor thuiswerken af met uw medewerkers?**
- Individueel maatwerk
  - Algemene richtlijnen
  - Harde kaders
  - Niet van toepassing
- 18. Bent u van plan de werkvloer na het opheffen van de restricties anders in te richten?**
- Nee, dat ben ik niet van plan
  - Ja, dat ben ik wel van plan
- 19. Heeft u plannen voor het uitbreiden of inkrimpen van uw bedrijfsruimte?**
- Nee → [Ga door naar blok 4](#)
  - Ja, ik wil mijn bedrijfsruimte uitbreiden
  - Ja, ik wil mijn bedrijfsruimte inkrimpen
- 20. In welke mate wilt u uw bedrijfsruimte uitbreiden of inkrimpen?**
- Met maximaal een kwart van het huidige oppervlak
  - Met een kwart tot de helft van het huidige oppervlak
  - Met meer dan de helft van het huidige oppervlak
  - Weet ik niet

Blok IV Toekomstverwachtingen

21. Welke van de onderstaande situaties is na de coronarestricties het meest van toepassing op uw onderneming?

Ik verwacht dat als de coronacrisis voorbij is...:

- de voortzetting van mijn onderneming wordt bedreigd, met mogelijk een faillissement
- er sterke negatieve gevolgen voor mijn onderneming zullen zijn (bijv. gedwongen ontslag medewerkers)
- er matig negatieve gevolgen voor mijn onderneming zullen zijn
- er geen of nauwelijks gevolgen voor mijn onderneming zullen zijn → volgende vraag overslaan
- er positieve gevolgen voor mijn onderneming zullen zijn → volgende vraag overslaan

22. Wanneer verwacht u dat uw onderneming er weer bovenop is?

- binnen 3 maanden na de crisis
- ongeveer 3 maanden tot een half jaar na de crisis
- ongeveer een half jaar tot een jaar na de crisis
- langer dan een jaar na de crisis
- Ik verwacht dat mijn onderneming hier niet bovenop komt

23. We zijn aan het einde van de vragenlijst gekomen. Hoe prettig vond u het om deze vragenlijst in te vullen?

Rapportcijfer:

--	--

24. Als u nog vragen of opmerkingen heeft, dan kunt u dat hieronder kwijt.

Namens het I&O Ondernemerspanel willen we u hartelijk danken voor uw medewerking.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl